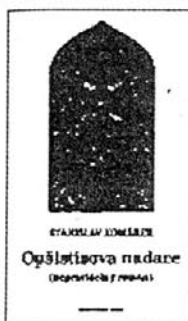

Recenzní příloha

HOST
8/2003

ČESKÁ PROZA
Slibný prozaický debut

Stanislav Komárek:
Opšlstisova nadace,
Petrov, Brno 2002,
200 s., náklad
a cena neuvedeny

Stanislav Komárek se zabývá především překonáváním hranic mezi vědami přírodními a humanitními. Jeho postřehy hledající paralely mezi kulturou lidí a ostatních organismů oživovaly například před časem stránky Tvaru v rubrice Biologicko-společenské poklesky. K četným publikacím vědeckého a populárně-naučného charakteru a ke třem sbírkám básní teď Komárek přidal i svůj prozaický debut — román *Opšlstisova nadace* s podtitulem *Nepravdělný román*.

Protagonista románu turkolog Viktor Kaplan emigruje z normalizačního Československa a ocitne se ve vídeňském utečeneckém táboře, kde jeho osudy začne sledovat i čtenář románu. Zhruba první půle knihy se týká peripetií počátků Kaplanova pobytu v Rakousku, vesměs poznamenaného především bojem s imigračními, pracovními a jinými úřady. Kaplanovi se po úspěšné práci na přípravě výstavy u příležitosti výročí obležení Vídně Turky, po ženitbě a narození syna atd. podaří získat štědré stipendium u poněkud záhadné americké nadace litvského emigranta Opšlstise. Ta subvencuje jeho práci na dějinách janičárů, kdysi zvláštních příslušníků turecké armády, a s tím související pobyt v Istanbulu. Při práci se kolem Kaplanova množí znamení, která ukazují na tajemnou souvislost mezi janičáry a Opšlstisovou na-

dadí. Román končí ve chvíli, kdy si tato organizace Kaplanova podmaní natolik, že opustí rodinu a upíše se krví totalitě patrně daleko zrůdnější, než je ta, kterou na začátku knihy dobrovolně opustil.

Těžiště knihy leží hlavně v ironizujícím stylu, do něhož se promítá Komárkova dosavadní zkušenost se psaním — kříží se tu tak jazyk publicistiky a vědy v nezvyklých užitích cizích slov (*abstrozita*, *imbrední*, *exorbitantní*, *surogát* apod.) spolu s výpůjčkami z nejrůznějších jazyků a archaizací jazyka českého. Publicistickým nešvarem jsou občasně Komárkovy prohrěšky proti českému slovosledu a některá podivná seskupení slov (lze například říci „distribuční síť na oděvy“ jako na s. 43, nebo že někdo někomu „chce něco rád poskytnout“ jako na s. 62?).

Za dominantní rysy Opšlstisovy nadace jsem označil ironický jazyk a střetání poznatků různých vědních oborů. Je ale otázka, zda takto vytvořená tvůrčí metoda unese stavbu celého románu a zda se na větší ploše nezačne poněkud hroutit

Kromě výraznosti jazykové složky jsou důležitým prvkem Komárkovy poetiky časté odbočky do historie, biologie, geografie a dalších vědních oborů (najdeme zde dokonce celou kapitolu věnovanou historii janičárů). Odbornou erudici autor uplatňuje také tam, kde poněkud potměšile nachází již zmíněnou analogii mezi lidskou a živočišnou nebo rostlinnou kulturou („Všichni přítomní se pustili do hlasitého chechtotu, který, jak známo, v mužských societách upevňuje kolektiv asi tak jako u vlků vytí“; s. 187).

Za dominantní rysy *Opšlstisovy nadace* jsem označil ironický jazyk a střetání poznatků různých vědních oborů. Je

ale otázka, zda takto vytvořená tvůrčí metoda unese stavbu celého románu a zda se na větší ploše nezačne poněkud hroutit. Co tím mám na mysli, vyvstane při srovnání Komárkova románu s tvorbou Jana Křesadla, ke kterému dospěla, podle mého soudu ne zrovna důvtipně, česká kritika — u Komárka mi však chybí rafinovanost, s níž Křesadlo „parazituje“ na cizích literárních textech. Jako by se zde pro přesnost pointy a pro důvtipnost ironického postřehu zapomínalo na celek. V této souvislosti pak příliš nerozumím žánrovému podtitulu „nepravdělný román“, který má zřejmě ospravedlnit uvedené množství nejrůznějších digresí — vyjdeme-li však od fabule nebo od jazykové stránky, je *Opšlstisova nadace* románem více „pravdělným“, než by se podle podtitulu zdálo.

Na záložce knihy se uvádí, že nakladatelství Petrov připravuje k vydání další Komárkův román (má se jmenovat *Černý domeček*). Dokáže-li v něm autor zúročit klady svého prozaického debutu, tedy především schopnost pregnantního jazykového výrazu, a vyvaruje-li se dětských nemocí své prvotiny, myslím, že bychom jím mohli být příjemně překvapeni.

Lukáš Foldyna